

2. Радіо Свобода. ЄС через коронавірус припинив дію Пакту стабільності і зростання. 23.03.2020. Київ: Радіо Свобода, 2020. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-eurosoyuz-koronavirus-pakt-ekonomika-stabilnist/30504986.html>

3. European Commission. Fourth report confirms success of SURE in protecting jobs during the pandemic (IP/22/5743). 26.09.2022. Brussels: EC, 2022. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_5743

4. European Central Bank. Next Generation EU: A euro area perspective. ECB Economic Bulletin article, Issue 1/2022. Frankfurt am Main: ECB, 2022. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.ecb.europa.eu/press/economic-bulletin/articles/2022/html/ecb.ebart202201_02~318271f6cb.en.html

5. European Central Bank. Pandemic Emergency Purchase Programme (PEPP). Frankfurt am Main: ECB, 2020–2024. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/pepp/html/index.en.html>

Чайковський Є.Я.

*аспірант кафедри фінансів імені С.І.Юрія
Західноукраїнський національний університет*

*Науковий керівник – д.е.н., професор,
професор кафедри фінансів імені С.І.Юрія*

Дзюблюк О.В.

МОДЕЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ НА ОСНОВІ ІНФОРМАЦІЙНО-ЕНТРОПІЙНИХ МЕТОДІВ

Сучасна економічна ситуація в Україні характеризується високим рівнем нестабільності, зумовленим як глобальними викликами, так і внутрішніми загрозами, зокрема збройною агресією РФ. У цих умовах банківська система виступає ключовим елементом економічної безпеки, забезпечуючи безперервний грошовий обіг, кредитну підтримку реального сектору та захист заощаджень населення. Тому здатність банківської системи протистояти кризовим явищам, оперативно адаптуватися до змін і підтримувати стабільність є критично важливою для стійкого розвитку економіки та збереження економічної безпеки держави. У зв'язку з цим зростає потреба у застосуванні точних та адаптивних методів оцінювання фінансової стабільності, зокрема із використанням інформаційно-ентропійної моделі.

На нашу думку, фінансова стабільність банківської системи – це здатність забезпечити надійність, безпеку, доступність та ефективність фінансових послуг, а також фінансову стабільність і ефективний розподіл ресурсів в економіці [1, с. 63].

У цьому контексті особливого значення набуває впровадження ефективного антикризового управління в банківській сфері як ключового механізму

підтримки фінансової стабільності. Воно передбачає комплекс заходів для своєчасного виявлення, запобігання та нейтралізації потенційних загроз і ризиків, здатних дестабілізувати діяльність банків. Серед таких заходів – систематична діагностика фінансового стану банків, застосування превентивних регуляторних механізмів, удосконалення внутрішніх систем управління ризиками та координація дій Національного банку України, державних органів, відповідальних за фінансову стабільність і економічну безпеку, а також учасників фінансового ринку.

В Україні вже створено базові інструменти реагування на кризові ситуації. З огляду на багаторівневий характер антикризових заходів та необхідність їх узгодженого впровадження, доцільним є систематизоване визначення цілей, засобів та організаційних механізмів реалізації антикризового управління в банківському секторі.

Банківський сектор виступає як складна адаптивна система, здатна до саморегуляції у відповідь на зовнішні виклики через перебудову внутрішньої структури та механізмів управління. У такому контексті кризові явища розглядаються не лише як деструктивні фактори, а й як каталізatori трансформації, оновлення інституційного середовища та вдосконалення регуляторних підходів. Це створює основу для формування адаптивної моделі антикризового регулювання, в якій ключову роль відіграє ефективна інформаційна взаємодія між банками та регуляторами.

Системне антикризове управління банківським сектором базується на інтеграції діагностичних механізмів оцінки фінансової стійкості з державними інструментами реагування, що охоплюють фінансові, операційні та структурні заходи.

Згідно з дослідженням, така система відзначається гнучкістю, високою адаптивністю, здатністю до диверсифікації, оперативним реагуванням на різні ситуації та ефективним використанням ресурсного потенціалу банків [2, с. 148].

У межах цієї моделі ключову роль відіграє інформаційно-ентропійний підхід, який ґрунтується на взаємозв'язку між інформацією, що відображає ступінь впорядкованості системи, та ентропією, яка характеризує рівень її дезорганізації. Ці параметри перебувають у динамічній рівновазі, що може бути формалізовано за допомогою відповідної формули [3, с. 56]:

$$H + J = 1 \text{ (const)}, \quad (1)$$

де H – рівень ентропії;

J – рівень накопиченої структурної інформації.

Її структурне представлення здійснюється через тривимірну структурно-логічну модель, яка ілюструє взаємозв'язок між управлінськими рішеннями, потенційними ризиками та механізмами стабілізації.

У контексті фінансової стабільності банківської системи баланс між дестабілізуючими (ризиковими) та стабілізуючими (стійкими) елементами можна формалізувати за допомогою розширеного рівняння:

$$\sum_{i=1}^n H_i + \sum_{j=1}^m J_j = 1, \quad (2)$$

де:

N_i – окремі дестабілізуючі фактори (ризика), які знижують рівень фінансової стабільності,

J_j – окремі стабілізуючі механізми, які зміцнюють фінансову стабільність банківської системи.

Це рівняння відображає принцип збереження системної рівноваги: збільшення дестабілізуючих факторів автоматично супроводжується зменшенням стабілізуючих і навпаки, що дозволяє оцінювати інтегральний рівень фінансової стабільності та внутрішню впорядкованість банківської системи як прояв її здатності до самоорганізації під впливом регуляторних заходів і зовнішніх чинників у динамічних умовах.

Така інтерпретація робить інформаційно-ентропійну модель ефективним інструментом кількісної оцінки фінансової стійкості, поєднуючи теоретичну цілісність із практичною аналітичною гнучкістю для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Узагальнена модель $\sum N_i + \sum J_j = 1$ відображає концепцію системної рівноваги, за якої сукупний вплив дестабілізуючих чинників (N_i) та стабілізаційних механізмів (J_j) залишається сталим. Це означає, що зростання ризиків потребує відповідного підсилення механізмів контролю для збереження стійкості банківської системи.

У банківській системі ентропійні процеси мають подвійний характер: вони відображають рівень невизначеності, дестабілізації та структурної розпорошеності під впливом зовнішніх і внутрішніх криз, водночас виступаючи тригером для розвитку механізмів адаптації та самоорганізації. Зростання ентропії сигналізує про дисфункціональні зрушення, що потребують посилення регуляторного впливу, структурної перебудови та активізації внутрішніх стабілізуючих механізмів. У відповідь система відновлює функціональний порядок шляхом інтеграції стабілізуючих елементів, що знижують ентропію та сприяють переходу до нового, більш сталого стану.

Функціональні залежності мають вигляд::

$$J = f(\text{управління інформацією}) \quad H = 1 - f(\text{управління інформацією}), \quad (3)$$

де f – функція якості інформаційного управління, J – стабілізаційний компонент, а H – дестабілізаційний (або хаотичний) компонент системи, що залежить від якості управління інформацією.

Якщо система демонструє високу ефективність у сфері аналітики, прозорості та моніторингу, функція $f \rightarrow 1$, що, відповідно, призводить до зниження H (хаосу) і зростання J (стабільності). Натомість за умов неефективного управління (корупція, затримки у звітності, відсутність достовірної інформації) $f \rightarrow 0$, що спричиняє збільшення ентропії H і зменшення рівня організованості J .

Таким чином, саме якість інформаційного управління визначає, чи стабілізується банківська система, чи переходить у фазу дестабілізації. Враховуючи це, ефективна модель антикризового управління дозволяє вирішити низку ключових завдань: своєчасно діагностувати кризові явища та ризики через

постійний моніторинг фінансових показників; оперативно реагувати для запобігання поглибленню кризових процесів; підтримувати фінансову стабільність банків через контроль капіталу, ліквідності та ризиків; забезпечувати узгодженість внутрішніх процесів із регуляторними нормами та ринковими вимогами; підвищувати адаптивність до змін економічного та правового середовища; розробляти стратегії реструктуризації та відновлення діяльності банків у кризових умовах; а також мінімізувати системні втрати для економіки шляхом координації антикризових заходів на рівні банківської системи та взаємодії з державними інститутами.

Список використаних джерел:

1. Чайковський Я.І., Чайковський Є. Я. Економічна суть фінансової стабільності банківської системи. *Світ фінансів*. 2024. Випуск 2 (79). С. 55-68. DOI: 10.35774/SF2024.02.55
2. Коваленко В. В., Крухмаль О.В. Антикризове управління в забезпеченні фінансової стійкості банківської системи : монографія. Суми : УАБС НБУ, 2007. 198 с.
3. Vakhovych I., Biloshapka V., Ivashyna O., Ivashyna S., Korneev V., Khodzhiyan A. (2023). Modelling of the anti-crisis management system in the banking sector of the Ukrainian economy to ensure its financial stability. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 5(52), 52–66. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.5.52.2023.4185>

Yurkova V.

*Management of external economic activity, 1st year of Master's degree,
Kyiv National University of Trade and Economics
Scientific supervisor
Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor of the Department of International
Management,
Demkiv Yuliia*

ANTI-CRISIS MANAGEMENT TOOLS IN THE FINANCIAL SECTOR: ADAPTATION OF EUROPEAN PRACTICES IN UKRAINE

The role of effective crisis management tools is enhanced during periods of aggravation of economic, political and social crises in the state. Crisis management should be based on early diagnosis of crisis phenomena and development of preventive anti-crisis measures as a tool for preventing bankruptcy [1, p. 278]. The experience of the European Union (EU) attracts special attention, since this integration structure demonstrates unique approaches to the coordination of financial policy among member